

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.720/2018/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Kónya István, a tanács elnöke
Dr. Bartkó Levente, előadó bíró
Dr. Márki Zoltán, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2018. november 26.

Az ügy tárgya: emberölés büntette

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Nyíregyházi Törvényszék, 2.B.886/2014/67., ítélet, tárgyalás,
2017. február 27.

Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.I.303/2017/31., ítélet, tárgyalás,
2017. december 6.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Törvényszék 2.B.886/2014/67. számú, illetve a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.303/2017/31. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Nyíregyházi Törvényszék a 2017. február 27. napján kihirdetett 2.B.886/2014/67. számú ítéletével a terheltet társtettesként elkövetett emberölés büntette [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és f) pont] miatt 13 év fegyházbüntetésre és 10 év időtartamra Magyarország területéről történő kiutasításra mint mellékbüntetésre ítélte.
- [2] A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. december 6. napján meghozott Bf.I.303/2017/31. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a terhelt cselekményét bűnszegdként elkövetett emberölés büntettének [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés és (2)

bekezdés b), d) és f) pontja] minősítette, a kiszabott büntetéseket nem érintette.

II.

- [3] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra alapítva, figyelemmel a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) és b) pontjaiban meghatározott eljárási szabálysértésre, az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése és új eljárás lefolytatása érdekében. A védő álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, amikor annak ellenére, hogy megállapította, hogy a terhelt az ölési cselekményben tevőlegesen nem vett részt, változatlanul hagyta azon megállapítást, hogy a terhelt jelen volt, amikor a társa(i) bántalmazták a sértetteket. A védő szerint az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, miszerint a terhelt és társa(i) az ölési és pénzszerzési cselekmény után együttesen távoztak a helyszínről, a terheltnek a sértett bántalmazásában való részvételének megállapításából, azaz a társtettesi minősítésből fakadt.
- [4] Ugyancsak az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott a védő annak megállapítása kapcsán, hogy a terhelt tudata átfogta az élet elleni bűncselekmény elkövetésének a lehetőségét. Kifejtette, hogy az ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan tény, amelyből arra lehet következtetni, hogy a terhelt szándékegységben volt az ölési magatartást kifejtő társával (társaival), tudott a társa(i) ölési szándékáról, sőt az ölési cselekménynél való egyidejű jelenléte sem igazolt.
- [5] A terhelt észrevétele szerint nem bizonyítható, hogy végig jelen volt a cselekmény során. Kizárólag lopási szándékkal ment a sértettekhez, nem tudott a társa(i) további szándékáról, nem vett részt az erőszakos cselekményükben, ez csak feltételezés a bíróság részéről.
- [6] A Legfőbb Ügyészség BF.734/2018-1., illetve BF.734/2018/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Kifejtette, hogy az indítvány az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással valójában a másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát kiküszöbölő tevékenységét támadja, amikor azt állítja, hogy a terhelt nem volt jelen a sértettek bántalmazásánál és a tényállástól eltérő tényekből levont következtetés útján kifogásolja a terhelti tudatállapottal kapcsolatos megállapításokat, erre felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.
- [7] A felülvizsgálati indítványnak a jogi indokolás hiányosságát és elégtelenségét ért kifogásokat alaptalannak tartotta, miután a másodfokú határozat helytálló érvekkel fejtette ki, hogy miért vonható következtetés arra, hogy a terhelt a társa(i) ölési szándékával azonosult, illetve jelenlétével a cselekmény véghezvitelét erősítette. Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

III.

- [8] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsülésen bírálta el.
- [9] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [10] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szemben jogi - nem ténybeli - okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 648. § a)-c) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.
- [11] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján pedig a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [12] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

- [13] A védő felülvizsgálati indítványában eljárási szabálysértésekre hivatkozott, azonban ennek kapcsán jelentős részben eltérő anyagi jogi álláspontját részletezte, az ítéleti tényállástól eltérve, a terhelt védekezésben foglaltakra alapítva. E körben az indítvány indokai szerint a bíróságok bizonyítékértékelő, mérlegelő tevékenységét támadta, eltérő tényállás megállapítását célozva. Felülvizsgálati eljárásban ez törvényben kizárt.
- [14] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel (abszolút eljárási szabálysértéssel) hozta meg. Ezen eljárási szabálysértések között azonban a felülvizsgálati indítványban hivatkozott korábbi Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pont szerinti indokolási kötelezettség megsértése már nem szerepel. A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja értelmében abszolút hatályon kívül helyezési ok, amennyiben az elsőfokú ítélet indokolással rendelkező része teljes mértékben ellentétes. Az indítvány ezen okra is hivatkozott, azonban ezen jogsértés mibenlétét nem fejtette ki. A konkrét jogszabálysértés megjelölése nélkül nem tekinthető a felülvizsgálati eljárás lefolytatására alapot adó oknak a jogszabályi hivatkozás feltüntetése. Ezen ok ténylegesen nem merült fel, az indokolási kötelezettség megsértésére történő hivatkozás pedig felülvizsgálati okot már nem képez.
- [15] A védő által felülvizsgálati okként hivatkozott, a korábbi Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pont szerinti indokolási kötelezettség megsértése azt jelenti, hogy az indokolásban nem állapítható meg, hogy a bíróság mit vett számba, mit értékelt következtetése, mérlegelése során. Az indítványban foglaltakkal szemben azonban a támadott első- és másodfokú határozatokban e kötelezettség teljesítése megtörtént, ezen a címen az indítvány valójában szintén a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, ez viszont törvényben kizárt.
- [16] Mindemellett a védő indítványában (és a terhelt észrevételében) vitatta a cselekmény minősítését és a kiszabott büntetést.
- [17] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [18] A védő álláspontjával szemben a bíróság törvényesen minősítette az irányadó tényállás szerinti cselekményt bűnsegédként elkövetett emberölés büntetettének. Ennek kapcsán a Kúria az alábbiakat emeli ki az irányadó tényállásból:
- A terhelt és társa(i) tudták, hogy az idős sértettek ketten élnek a házukban és ott nagyobb összegű készpénzt tartanak.
 - A terhelt és ismeretlen társa(i) elhatározták, hogy egy éjszaka átjönnek Romániából Magyarországra és a sértettektől pénzt szereznek.
 - A terhelt a társával (társaival) éjjel érkezett a családi házhoz, átugrottak a kerítésen, a hátsó udvaron lévő kutyát láncon felhúzza megfojtották azért, hogy ne figyeljenek fel az ugatására.
 - Az első sértett azonban a kutyaugatásra felébredt, kiment a bejárati ajtóhoz, melynek keresztpántját felemelte, ekkor a terhelt és társa(i) a már csak kulccsal bezárt bejárati ajtót benyomták, a zárnyelve elengedett és berontottak az előszobába.
 - Közvetlen az ajtó mögött álló első sértettet a terhelt társa(i) ököllel többször megütötték, amely miatt a sértett hanyatt esett, a terhelt társai folytatták a bántalmazást, több esetben nagy erővel ütötték meg a sértett fejét. A fekvő testhelyzetben elszenvedett öklütések miatt bekövetkezett arccsont-, és orrcsonttörés orrvérzést okozott, amely a hanyatt fekvő helyzetbe került sértettnél vérbelehelést eredményezett és rövid időn belül a halálához vezetett.
 - Ezt követően a terhelt és társa(i) bementek az udvarra néző szobába, ahol az első sértett felesége, a második sértett aludt. A villany felkapcsolása utáni fényre ébredt fel a hallókészüléke nélkül alvó második sértett, akit ezután a terhelt társa(i) bántalmazni kezdtek. Párnával letakarták a fejét, folyamatosan, ököllel ütötték, az arcát, többször nagy erővel mellkasa elülső felszínét, mindkét oldalon, majd a karjait egy kemény tárggyal ütötték több alkalommal és pénz követeltek tőle.

- Az erősen vérző második sértett a bántalmazás hatására közölte, hogy a szemközti szoba szekrényében, az otthonkájában tartja a pénzt.
 - Miután a szobaajtó kulcsát nem találták, a terhelt az üvegezett szobaajtó jobb oldali szárnyának alsó két üvegszárnyát betörte, a törött üvegeket kiemelte és a résen bebújt a szobába, majd a ruhásszekrényben lévő női otthonkát kivette, a zsebében lévő 400.000 forintot elvitte.
 - Miután a terhelt és társa(i) a pénzt megszerezték, elhagyták az ingatlant és Romániába távoztak az éjszaka folyamán.
 - Az első sértett a bántalmazás következtében az arccsont kétszeres törését, az alsó légutakban azok üregét teljesen kitöltő vérgyülemet, a pajzsporc bal oldali felső nyúlványának törését, a jobb oldali nyúlvány környezetében szövet közti bevérzést, a szegycsont testének, valamint a bal oldali II-VI. és a jobb oldali III-IX. bordák testének elmozdulás nélküli töréseit, a szájnyílás környezetében a nyálkahártyán és annak vetületében a fogínyen vérzéses duzzanatot, a fejtetőn írha- és csonthártya alatti bevérzést heveny agyduzzanatot, foltos lágyagyburok vérzést szenvedett el. Halála erőszakos úton, az orrüregbe hatoló arckoponyacsontok törése miatt bekövetkezett orrvérzés és az alsó légutakba belélegzett vérgyülem, fulladás miatt következett be.
 - A második sértett a baloldali arccsont, jobb oldali arc-, járomcsont töréses sérülését szenvedte el, amely koponyaüregben, illetve az agyállományon belüli vérzést és roncsolódást okozott. Halálát az agyállományon belüli vérzés okozta.
 - A bántalmazás mindkét sértettnek az átlagot lényegesen meghaladó szenvedést és gyötrelmet okozott.
- [19] Ezen irányadó tényállás alapján kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a terhelt és társa(i) eredeti lopási szándékát felváltó, ténylegesen megvalósított tettesi, illetve részesi cselekményei elszigeteltnek tekintendők-e avagy szándékegységben végrehajtottak.
- [20] Az emberölés büntetvényének tényállása ún. nyitott törvényi tényállás, az elkövetési magatartást nem határozza meg, körültekintően kell vizsgálni az elkövetők szándékát, akár tényállásszerű (tettesi), akár tényálláson kívüli (részesi).
- [21] A szándékváltás rögtönössége nem zárja ki a részesi szándékegység megállapítását, az ugyanis nem feltételezi tényállásszerű magatartás kívülvilágban megnyilvánuló kifejtését, nem kizárólag fizikai, hanem pszichikai kapcsolat az elkövetők (tettes és részes) között.
- [22] A terhelt társa(i)nak szándékváltása, azaz a sértettek ellen irányuló ölési magatartása olyan cselekménysor részét képezte, amiben kezdettől végig a terhelt és társa(i) egymás közvetlen közelségében voltak, egymásra figyelve, együtt cselekedtek. A részesi magatartás szándékoldali limitálása nem történt meg, az erre irányuló terhelti védekezést okkal és indokoltan vetette el a bíróság.
- [23] A jogerős tényállás alapján a szándékváltást követően tettesi magatartást a terhelt társa(i) valósítottak meg, ugyanakkor a terhelt a történetek során végig a társa(i) és a sértettek közvetlen közelségében volt, magatartásával nemhogy ellenkezését, hanem az érték felkutatásával, majd annak elvételével, azaz a nyereség realizálásával kifejezetten a történetekkel egyező szándékát fejezte ki, a két sértett egymás utáni, szükségképpen elhúzódó bántalmazása, az ölési cselekmény során közvetlen jelenlétének tudata átfogta a társai pusztán erőszakon (testi sértésen) túlmenő szándékát.
- [24] Amennyiben a bűnsegéd nem korlátozza a társa(i) felé és a kívülvilág számára is világosan és kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető, ekként közvetlen közelségében kifejtett elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönös szándékegységben vannak.
- [25] Az ítéleti tényállás alapján nincs ésszerű logikus alapja annak a következtetésnek, hogy az elkövető tudattartalma nem fogta át a másik elkövető magatartását. Az az elkövető, aki már a cselekmény kezdetén megváltozott körülmények ellenére a helyszínen marad és a célzott értékek elvételében továbbra is részt vesz, legalább eshetőlegesen tudatában van annak, hogy olyan sérelem okozásába kapcsolódott be, ami nem limitált sem általa, sem más által. Ezért utóbb sem hivatkozhat eredményesen a tényekkel szemben arra, hogy kevesebbet gondolt a társa(i) szándékáról.

[26] A jogerős, felülvizsgálatban irányadó tényállásban a terhelt részéről a saját szándékát egyértelműen kifejező, a társa(i) szándékához képest korlátozó magatartás nincs.

[27] A részes, így a bűnsegéd a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz hozzájárul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti.

[28] A részesi szándék ekként a véghezvitel előtti vagy azzal egyidejű lehet. Amennyiben a részes nem él a választási lehetőségével (ha a véghezvitel terjedelmét nem korlátozza), akkor azzal kel számolnia, hogy akárcsak folyamatos jelenléte, de jelen esetben a nyereséget realizáló magatartása olyanra bátorít, ami eredetileg nem állt szándékában. A terhelti tudatra vont következtetés alapja nyilvánvalóan ténybeli.

[29] Mindezek alapján semmi sem zárja ki az ilyen magatartás szándéktartalmának a tettes ölési szándékával egyezőnek értékelését és az elkövető magatartásának az ölés bűnsegélyének minősítését.

[30] A terhelt jelenlétében lezajlott ölési cselekmények, a terhelt által ezt követően végzett kutatás és értékszerzés következtében nincs alapja annak, hogy csupán vagyoni elleni bűncselekmény legyen a bűnsegédi bűnösség tárgya, az egyébként tárgyi oldalon kétségek nélkül ölési alapcselekmény helyett. A jogerős tényállás alapján a terhelt számára az a választási lehetőség, amely szerint utóbb csak az eredeti, kezdeti stádiumra kiterjedő szándéka miatt feleljen mint elkövető, jelen ügyben a lakásba történt behatolásig adott volt, azonban ezzel a lehetőséggel nem élt, ellenkezőleg, a haszon realizálását az eredeti szándéknak megfelelően, de a megváltozott körülmények ellenére is, a társa(i) mellett kitarva elősegítette. Az ítéleti tényállás alapján egyértelmű következtetés vonható az elkövetők szándékának korlátlanúságára, a felülvizsgálati indítványban, illetve a terhelti észrevételben előadottak tényálláson kívüliek.

[31] Ekként a történetek egy cselekménysor részét képezik és egyik cselekvés következik a másikból, a szándékváltás az eredeti terv tarthatatlanságának a következménye volt. A szándékváltás folyamata a két sértett elleni, egymást követő, elhúzódó élet elleni cselekmények miatt a terhelt számára váratlanul nem tekinthető, a terhelt és társa(i) cselekményének egységes értékelését megtörő körülmény nem merült fel.

[32] Következésképpen a terhelt cselekményének minősítése törvényes, a helyes minősítéshez kapcsolódó törvényi keretek között kiszabott büntetés is megfelel a büntető anyagi jog szabályainak, így a Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja szerinti okból nincs lehetőség a jogerős határozat megváltoztatására.

[33] A fentiekre tekintettel a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján a megtámadott határozatokat hatályában fenntartotta.

IV.

- [34] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [35] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2018. november 26.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Bartkó Levente s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ